

י טפחים עדיף מהנחת כלי בתוך כלי זהו שחידש ריב"ל ואמר ס"מ ה כל תשמישי הספר וכו'. מימלא דמר וטרא נפרק בני העיר
 נרץ לפשות לו מחילה נטהה י טפחים כלומר אפי"ג דנחפילין אפי"ט (סוף דף כ"ו): והכי פירושו דבר זה אינו סיון הילכך עושין מהן
 שיכל להזיזם או לפשות להם מחילה נטהה י טפחים מותר ע"י חכרין למת וזו היא נמי גניזתן אבל אם יגזו אותם בדין גניזת
 הנחת כלי בתוך כלי נטהה י טפחים אפי"ג דנחפילין אפי"ט חכרין למת וזו היא נמי גניזתן אבל אם יגזו אותם בדין גניזת
 נטהה י טפחים אפי"ג דנחפילין אפי"ט חכרין למת וזו היא נמי גניזתן אבל אם יגזו אותם בדין גניזת
 הנחת כלי בתוך כלי נטהה י טפחים אפי"ג דנחפילין אפי"ט חכרין למת וזו היא נמי גניזתן אבל אם יגזו אותם בדין גניזת
 נטהה י טפחים אפי"ג דנחפילין אפי"ט חכרין למת וזו היא נמי גניזתן אבל אם יגזו אותם בדין גניזת

כחד מנא דמי. ואם פירש טליתו על הארגז שמונח
 בו חשוב ככלי בתוך כלי. ואדוני אבי הרא"ש ז"ל
 כתב דלא שרי בספר תורה בכלי בתוך כלי אלא
 בתפילין ושאר ספרי הקודש אבל בספר תורה לא
 שרי אלא במחיצה ומיהו בכל ספרי הקודש אפילו
 בחומשים שרי בכלי בתוך כלי: פ כל הטמאים
 (יא) אפילו נדות מותרים לאחוז בספר תורה ולקרות
 בו והוא שלא יהו ידיהן מטונפות או מלוכלכות
 אלא ירחצו ידיהן ואחר כך יקראו בו: י ספר
 תורה שבלה או נפסל (יג) נותנין אותו בכלי
 חרס וקוברין אותו אצל תלמיד חכם וזו היא
 גניזתו: יא כל תשמישי הספר שיש בהן
 קדושה אסור לנהוג בהן בזיון לפיכך מטפחות
 ספרים שבלו (יג) עושים מהן חכרין
 למת מצוה: יב (יד) תיק שהוכן לספר תורה

שעכ"פ לרון עושין מהן חכרין
 1 תיק שהוכן לסי"ת וכו' עד
 גנזיון. הוא לרון הרמב"ם נפ"י
 מהלכות ספר תורה ונפרק בני העיר
 מניח תשמישי קדושה נגזין ואלו הן
 תשמישי קדושה דלוקמא של
 ספרים תפילין ומוחוות ומיק של ספר
 תורה ונרתיק של תפילין ורעוטיהן
 ולא הזכירו הרמב"ם ורבינו כאן אלא
 תיק של ספר תורה לפי שנשמע
 מיניה דהוא הדין דלוקמא של
 ספרים תפילין ומוחוות ונרתיק של
 תפילין ורעוטיהן דמאי שנה הא
 מהא דכולן ענין אחד הן תשמיש
 לקדושה אלא דלוקמא היא כמו
 אמתחת ויק ומיק ונרתיק נמי מדא
 היא אלא שלשון מיק נופל על דבר

ארוך ולשון נרתיק נופל על דבר קצר כדפירש רש"י לשם. ומכאן
 אפה למד דמה שכתב ונרתיק של תפילין ורעוטיהן הכי פירושו
 דהנרתיק של תפילין וכן הנרתיק של רעוטיהן הן תשמישי קדושה
 כי הרעוטה הן צעמן קדושות דהדל"מ והיו"ד הן אותיות גמורות
 והלכה למשה מסיני הן ואלא כמו שהבינו המוספות (ד"ה תשמיש)
 מכאן דהרעוטה עתמן הן תשמישי קדושה דלא הוה הלכה למשה מסיני
 אלא השי"ן ע"ש. אבל באורח חיים סימן קנ"ד (קלא). כתב רבינו
 דגברי המוספות דהרעוטה הן תשמישי קדושה ושם נבאר (פ"ה):

אי לית ליה כחא אחריתא והא
 דקמי צריימא או עד שיניחם כלי בתוך כלי לא קאי אספר תורה
 אלא אפתילין, וכן כתב הרשב"א נחידשו (שם כו. ד"ה אפילו) וכן
 כתב הגהות מיימון (שם א"ח ו) נשם סמ"ג (פסין כג. קו.) וספר
 הפרומה (סוף ה"ל תפילין, סי' ע"ג). ולענין הלכה כיון דרבינו יונה
 ופסטיא דמימרא דריב"ל משמע כוותיהו למידי [בדק הבית] צריך
 להעביר הקולמוס על תיבת דבתר ולכתוב במקומה רכבוד [עד כאן]:
 (דנמר) ס"מ הוא הכי נקטינן: [בדק הבית] ועיין בחשוכת הרשב"א
 (ח"ג סי' ט) הכתובה בסימן שמ"א (תג) [עד כאן]: ומ"ש ופיהו

בב"ב ספרי הקדש אפילו בחומשים שרי כלי בתוך כלי. כך כתב שם הרא"ש ז"ל ודוקא ספר תורה אבל שאר ספרי הקודש ומומשין
 כיון שאינם עשויין בגלילה כפי להו בכלי על כלי. והרשב"א כתב נחידשו שהמוספות (שם ד"ה ס"מ) כתב שיש להחמיר במומשין כמו
 בס"מ (ב) והגהות מיימון (שם) כתב שאף על פי שנסמפקו המוספות אס לרץ להחמיר במומשין מכתב גנזתן כדל
 ולענין הלכה כיון דהרא"ש נמי שרי הכי נקטינן וכן נהגין: דין הרואה ס"מ שנשרף כתב רבינו נסימן ש"מ (תג):

פ כל המסאים אפילו נדות מותרים לאחוז בס"מ ולקרות בו וכו'. כן כתב הרמב"ם (שם ה"ח) ונחן טעם משום דדברי תורה
 אין מקבלין טומאה כדליתא נפרק מי שמתו (כז):

י ס"ת שבלה או נפסל נותנין אותו בכלי חרס וקוברין אותו אצל ת"ח. מימרות נפרק בני העיר (מגילה כו.). ומה שהלכנו
 למתו בכלי חרס הוא כדי שלא ירקב כ"כ נמהרה לכל מאי דאפשר לתקוני שיעמוד ימים רבים מתקנין:

יא כל תשמישי הספר שיש בהם קדושה אסור לנהוג בהם פנהג בזיון לפיכך מטפחות ספרים שבלו עושין מהן חכרין
 למת מצוה. שם אמר מר וטרא [ג] משמיה דרב שמת מטפחות ספרים שבלו עושין אותן חכרין למת מצוה וזו היא גניזתן
 ומדברי רבינו בצור אורח חיים (סי' קנ"ד, קלא). נראה דרשות יהיב אי נעו למיעבד חכרין למת מצוה שפיר דמי וכן נראה ולא דמשמע

מדבריו כאן שעכ"פ לרון עושין מהן חכרין
 יב תיק שהוכן לסי"ת והונח בו וכן המטפחות וכו' עד נגזיון. הכל דברי הרמב"ם בסוף הלכות ס"מ (פ"י ה"ד) ונפרק בני
 העיר (שם) מניח תשמישי קדושה נגזין ומני צהדיהו תיק של ס"מ וגנסינן מו החס אמר רבא מריש הוה אמינא כורסיא תשמיש
 דתשמיש הוא כיון דזאינן דמומבין ס"מ עליה אמינא תשמיש קדושה הוא, ונראה שמפרש הרמב"ם דתשמיש דתשמיש היינו שספר בתוך
 הסיק והתיק על הכורסיא וכיון דחזא שפעמים הרבה מוזיאין הס"מ מהתיק ומותבי ליה אכורסיא אמר דלוי תשמיש קדושה הוא. ואימא

מכאן דהרעוטה עתמן הן תשמישי קדושה דלא הוה הלכה למשה מסיני
 אלא השי"ן ע"ש. אבל באורח חיים סימן קנ"ד (קלא). כתב רבינו
 דגברי המוספות דהרעוטה הן תשמישי קדושה ושם נבאר (פ"ה):

דרכי משה

(ב) וכן פסק המרדכי פרק מי שמתו:

פרישה

(יא) אפילו נדות מותרין לאחוז בס"מ ולקרות בו וכו'. מכאן משמע
 כשהפשה נדה פוכל לאחוז סידור בידה ולהפיל רק שלא יהיו ידיהן מלוכלכות
 ועיין מ"ש רמ"א באורח חיים סימן פ"ח (פ"ה) שמנהג לאסור אס לא ימים
 נרתיק ושכן כתב מהר"א (מהד"ר סי' ס' קנ"ג) (וע"ל נסימן קנ"ה) (דרישה
 א"ח ט' טה"ה): (יג) נותנין אותו בכלי חרס. שלא ירקב נמהרה לכל

חדושי הגהות

[ג] וכ"ה ברא"ש אבל צנמלא אימא רק מר וטרא צנמנו אמרו:

וכתב הר"ן (יא: ד"ה הלכות) שאמרו בירושלמי (סס) שאין בהם משום קדושת ס"ת אבל יש בהם משום קדושת בית הכנסת יט: וכתב המרדכי (סי מחנה) הלוואות פירש רש"י לוחות לספרים שלנו שאין נגללן וראב"ה פירש כגון לוחות של גלחים ב' וכותבין עליהם לפעמים כתב הקודש ואינם מיוחדים לכך:

בו וכו' ש וכו' מה שעושה דמ"ת אם עשאו ע"ת וכו' מועיל בו התנאי. ירושלמי פרק נני העיר (סס) וכתבוהו סס הרא"ש (פי"ה) והמרדכי (פי"ה) מנ:— יח כתב הרמב"ם (פי"ה) ה"ד תפוחי זהב שעושים דמ"ת לגוי וכו' ומיהו בפרק בני העיר (פג"ה כו.) קאמר על כ" הנך דקתני בהו שאסור לשנותן וכו' אמר רבא ד"ש וכו' וכתב א"א ז"ל (פי"ה) הי"כך יחיד שמכר ס"ת שלו מותר להשתמש בדמיו וכו'

(יט) שעומד עליהן האוחז הספר אין בהן קדושה: טו. וכל מה שעושה לספר תורה אם עשאו על תנאי להשתמש בו שאר תשמיש אם ירצה מועיל בו התנאי: טז כתב הרמב"ם תפוחי זהב שעושים לספר תורה לגוי תשמישי קדושה הן ואסור להוציאן לחולין אם לא לקנות בדמיהן ספר תורה או חומש עד כאן: יז ומיהו בפרק בני העיר קאמר על כל הנך דקתני בהן שאסור לשנותם לקדושה קלה אמר רבא לא שנו (כ) אלא שלא מכרוהו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרוהו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר (כא) שרי אפילו למישתי ביה שיכרא:

וכ"כ הר"ן ומבואר ב"י וכ"כ רבינו קדושת ס"ת אבל יש בהם משום קדושת בית הכנסת יט: וכתב המרדכי (סי מחנה) הלוואות פירש רש"י לוחות לספרים שלנו שאין נגללן וראב"ה פירש כגון לוחות של גלחים ב' וכותבין עליהם לפעמים כתב הקודש ואינם מיוחדים לכך: טו. וכל מה שעושה לספר תורה אם עשאו על תנאי להשתמש בו שאר תשמיש אם ירצה מועיל בו התנאי: טז כתב הרמב"ם תפוחי זהב שעושים לספר תורה לגוי תשמישי קדושה הן ואסור להוציאן לחולין אם לא לקנות בדמיהן ספר תורה או חומש עד כאן: יז ומיהו בפרק בני העיר קאמר על כל הנך דקתני בהן שאסור לשנותם לקדושה קלה אמר רבא לא שנו (כ) אלא שלא מכרוהו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרוהו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר (כא) שרי אפילו למישתי ביה שיכרא:

ירושלמי כתבוהו הרא"ש והמרדכי וע"ז סומכים האדנא שנהניו מהפריסה על השלמן לפי שלב ש"ד ממנה עליהן כיון שאי אפשר לומר שלא ליהנות מהן וע"ן בצורת חיים סימן (קנ"ד) (כ"ח ס"ב):

כתב הרמב"ם תפוחי זהב וכו'. בפ"י מהלכות ס"ת ולפי שהרמב"ם כתב נסתם משמע דאף ביחיד שמכר ס"ת שלו קאמר דאסור להוציאן לחולין והכי משמע מלשון פרי הרמב"ם שדינו שכתוב בהן ואסור להוציאן לחולין אלא"כ מכר אותם לקנות בדמיהם ס"ת או חומש אלמא דאף ביחיד שמכר ס"ת שלו קאמר ולכן השיג נשמע דלא כהרמב"ם דאוסר אפילו ביחיד ובשלמן ערוך לא הכריע

עליו ואמר ומיהו בפרק בני העיר וכו' דמדברי הרא"ש דמתיר ביחיד. ומשמע דנקטינן לחומרא וע"ל סימן ע"ר באיזה ענין שרי למכור, מיהו נהגו העם להקל ואין להחמיר להם כיון שחולין עמין בהוראת הרא"ש ז"ל וכתב הרב בהגהת ש"ע (סי"ח) שאם נמאלה זה עטיות לכ"ע שרי עכ"ל, נראה דטעמו כיון דהס"ת פסול א"כ אין לו דין ס"ת אלא כחומשין דשרי למכרן, מיהו הקונה אותו לר"ך להגיה מבראשית עד לעיני כל ישראל קודם שיקראו בו צניבור:

דרכי משה

למימר דאי לאו דעברי להו נייחא דנפשיה לא יהיב להו אסור וכו' עד ונ"ל להלכה למעשה למכור ס"ת שיש בה טעיות דכיון שהיא פסולה אין בה קדושת ס"ת ואפילו ס"ת כשירה מותר לצורך הספקות (תלמידים און) להשיא יתומה דהוי דומיא דללמוד ולישא אשה (מגילה כו.) עכ"ל, ועיין באורח חיים סימן קנ"ג:

פרישה

למכור אבל של יחיד יכול למכור והא דנקט הרא"ש יחיד שמכר ס"ת שלו לאו דווקא נקט לשון "שמכר". אבל נראה דודאי אף שגם יחיד בשלו כמו ז' טובי העיר היינו דוקא לענין המעות שאם כבר מכר הס"ת מותר להוציא המעות לזרכו ולענין זה דוקא מדמה רבינו יחיד בשלו אפילו ס"ת לו טובי העיר בצורת חיים סימן קנ"ג אבל דלא לכתמילה אסור למכור ס"ת דהשתא מצוות עשה הוא עליו לכתוב לעצמו ס"ת אך יהיה לו רשות למכור וכמו שכתבתי ג"כ לעיל בסיומן ע"ר (פרישה אות ה) ודלא ככ"י ע"ש: והיותר נראה דמשום הכי כתב לשון עבר משום דלכתמילה אין לו למכרה כי אם ללמוד תורה ולישא אשה (וה"ה) לצורך הספקת תלמידים או להשיא יתומה. ריב"ש סימן (רפ"ה) [רפ"ה] ובשלמן ערוך בצורת חיים סימן קנ"ג ס"ו. עד כאן המגיה) ואם מכרה לענין אחר אינו רואה סימן צרכה אבל לענין איסור יכול למכור אפילו לכתמילה גם לשאר עניינים וכ"כ ב"י לעיל (באורח חיים) סימן קנ"ג (י"א-ה) עבור השלם) על מ"ש הטור שם וכן כל יחיד בשלו יכול למכור ע"ש שהבא כמה דיעות מרדכי (מגילה סי' תתקד) בשם ראב"ה (פי"ה) (א"א) (ה"ה) (ביב"ג אות ד) ונימוקי יוסף (כו: ד"ה זל וצ"ח) בשם רבינו משולם ע"ש: (כא) שרי אפילו לבישתיה ביה שיכרא. כתב ב"י דדינו של הרמב"ם

הגהות והערות

הגהות והערות [כ] בדפוס הגירסא, "לוחות של גלחים סופרים", ובמרדכי הגירסא "לוחות של יוט" והמגיה בגליון הגמ' כתב שהרא"ש גרס כן בגמ': [כא] וכן הקשו שם הרשב"א והריטב"א על דברי רש"י: כומרים":

מותר להניח ס"ת ע"ג ס"ת וכו'. נרימא פרק בני העיר (דף כ"ו): ימ מותר להניח ספר תורה ע"ג ספר תורה וכו' עד ולא ומ"ש אבל לא חומשים ע"ג ס"ת. טעות סופר הוא שהרי לח"כ חומשים על גבי ספר תורה. נרימא נפרק בני העיר (מ.ו). וכחז הר"ן גלאש הפרק הנזכר (מ: ד"ה מניחין) לנביאים וכתובים רפג א- מותר לדבק וכו'. נרימא סוף פ"ק דנחלא (דף י"ג): כי הדדי נינהו וכ"כ המוספות נפ"ק דנ"ב (יג: ד"ה רב יהודה) לנביאים ע"ג כתובים או איפכא שרי:

רפג פרטי רחמי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן
[א] חומשים העשויים בגולל וכתבם אם יש בהם קדושת ס"ת: [ג] באי זה ענין מותר לכתוב מן התורה פסוקים פסוקים: [ד] אסור לרקם פסוקים בטלית: טעם למה שינו הספרדים כתב אשורי וכתובים בכתב אחר: כתבי הקדש הכתובים בכל שאר לשונות חרץ מתרגום אסור לקרות בהם: אם יש להעמיד ס"ת בארון מיושב:

א מותר לדבק תורה נביאים וכתובים בכרך אחד. נרימא בנפ"ק דנ"ב (יג: יד). ואע"ג דנרימא אחריתא לעיל מינה איפליגו תנאי נמילתא כיון דההיא נרימא מיתניא סתמא ועוד דנרימא היא הכי נקטינן וכן דעת הרא"ש (סי' נג) שכתב נרימא זו בלעד וכן פסק הרמב"ם נפ"ו

יח (כג) וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל הילכך יחיד שמכר ס"ת שלו מותר להשתמש בדמיו דרמי למכרוהו שבעה טובי העיר (כג) ולפי זה התפוחים יכולין בעליהם למוכרם והלוקח יכול לעשות בו כל מה שירצה: ימ מותר להניח ספר תורה על גבי ספר תורה ואין צריך לומר על גבי חומש ומניחים חומשים על גבי נביאים וכתובים (נד) [ה] אבל אין מניחין נביאים [וכתובים] על גבי חומשים (ד) [כב] ולא חומשים על גבי ספר תורה:

סימן רפג

פרטי רחמי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] כיצד מניחים ס"ת וחומשים ונביאים וכתובים זה ע"ג זה ואם מותר לדבק בכרך אחד. וכמה מניח בין כל חומש לחומש ובין כל נביא לנביא ואינו כקדושת ס"ת: מותר לכתוב התורה חומש חומש בפני עצמו ואין בו קדושת ס"ת וכמה שיעור הגליון שלמעלה ומלמטה ושבין דף לרף: [ב] אם מותר לכתוב מגילה שיש בה פרשיות לחינוך להתלמד בה: [ה] סדר הנביאים וסדר הכתובים:

א (ה) מותר לדבק תורה ונביאים וכתובים בכרך אחד ומניח בין כל חומש וחומש ארבע שיטין (א) ובין כל נביא ונביא שלש וכן בין כל נביא ונביא של

מהלכות ס"ת (הט"ו). וכתבו המוספות (שם יג: ד"ה מדבק) מדבק אדם תורה נביאים וכתובים (נאחד) [נאחד] אף על פי שא"א שלא ימן נביאים וכתובים ע"ג תורה ונפרק בני העיר (מגילה כו). אמרין דאסור להניח ה"מ צ"ב כריכות אצל כשהם מדונקים יחד אינו גנאי: ומ"ש ומניח בין כל חומש וחומש ד' שיטין וכו'. נרימא שם בין חומש לחומש של תורה ד' שיטין וכן בין כל נביא ונביא ונביא של תרי עשר שלש שיטין ורבינו נראה שהיה גורם וזין כל נביא ונביא ג' שיטין וכן נביא של תרי עשר וכן הם דברי הרמב"ם נפ"ו מהלכות ס"ת (שם). ודע דקא מקיים נרימא ומקיים מלמטה ומתחיל מלמעלה שאם צא לחתוך חותך ופירש רש"י (יד. ד"ה הי קאמר) ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהרי אם צא לחתוך חותך ונמצא זה ראש הכרך וגנאי הוא לו להיות דף זה משונה ממזכרו על חנם. וכתבו המוספות פרש"י וא"ל להניח (כ) [ד'] שיטין ונראה לר"י דבין חומש לחומש של תורה כרץ להניח ולנביאים דוקא קאמר דאין כרץ ור"ל נביא מפרש ומקיים מלמטה וכו' ולעולם מניח ד' שיטין ודוקא בין נביא לנביא אצל בין חומש לחומש לא יקיים מלמטה ויתחיל מלמעלה אפילו נהנת ד' שיטין כדאמרין בירושלמי פ"ק דמגילה (ה"ט) כרץ שיהא גומר צאמצע הדף ומתחיל צאמצעיתו

דרכי משה

(ד) במרדכי סוף השותפין (סי' תקיא) דוקא בשתי כריכות אבל אם הכל בכרך אחד אין קפידא ולכך מותר לדבק תורה עם נביאים וכתובים אע"ג דאי אפשר שלא יניח לפעמים הנביאים על התורה כו' עד ונביאים ע"ג כתובים או כתובים ע"ג נביאים אין לחוש:

שרישה

אימא גם לדברי הרא"ש צ"ח הכנסת של כפרים ולא מכרוהו ו' טובי העיר נעמד אנשי העיר לכל כה"ג אין מורדין אותה מקדושתה: (כג) וכתב א"א הרא"ש ז"ל הילכך וכו'. ז"ל צ"י כלומר דללא כהרמב"ם דאסור להוציאן וכו' ואני אומר וכו'. וז"ע דלא משמע לי דרבינו לפלוני אחי אהרמב"ם אלא גם רבינו הבינו להרמב"ם דקאי גם אס"ת של רבינו וצ"ל למדע נפש הרא"ש דאם הוא ס"ת של יחיד מותר למוכרה ויכול להיות דגם הרמב"ם מודה ט וק"ל: (כג) ולפי זה התפוחים

דרישא

[ה] אבל אין מניחין נביאים וכתובים ע"ג חומשים וכו'. וכל זה מירי בב' כריכות שכל אחד כרך בפני עצמו אבל בכרך אחד הכל שרי. רמ"א והוא מדברי תוספות דבכרך אחד אין גנאי והביאם ב"י בסיומן רפ"ג (בתחלתו) וכן רבינו כתבו בסיומן הנ"ל. ולכאורה נראה שמאכן יש ראייה על ספרים שלנו שאין כתובים בגלילה שמותר גם כן לכרוך תורה נביאים וכתובים ביחד ואע"פ דאי אפשר שלא יבואו נביאים וכתובים ע"ג תורה אם יפתח הכרך (וכ"כ המרדכי סוף פרק השותפין (כ"ב סי' תקיא). עד כאן המניה) ומ"מ אין ראייה מכאן כל כך

הגהות והערות

[כב] באחד מכתבי נוסף כאן, "ומניחים נביאים ע"ג כתובים ואין מניחים כתובים ע"ג נביאים", אך בכת"י אחרים ובפרוסים לא גרסו תוספת זו ועיין ב"י:

גריס חיק ראוים להיות בסנהדרין והפרי משה מדחיק עלמו דגר רחא סאיל וראויים לדון דיני ממונא. והוא דחוק דמאי בעי בסנהדרין ועוד הא גם ממזר רטוי לדין ד"מ. אמנס לפי מ"ש רחא דגר שפיר יכול להיות בסנהדרין לדון אח מצירו גר משא"כ ממזר ודוק :

תשובה שלום לארזבי האלוף התורני מוה' יחל גר"ז ס"צ דק"ק ש"ה :

קטג מה שאל אם מותר לחלות סליח ותפילין בליר סברול הקצוע בדלת שבא"ס"ק. יסא כחב והביא המ"ח בסיומן ק"ס ס"ק י"ד ודברי ס"ז ס"ק ז'. ולא עוד אלא שנלע"ד שאף סב"ח שאוסר סייט במספחת או בגר שטתן חוק אס"ק שאין המספחת ראוי בלוחו שעה לגלול בו הס"ת כי כרובס במספחת אחרת וכן הכר הנחון באס"ק בשעס שהגר דולק אינו יכול לתת שס ס"ח לכן נקרא הורדס מקדושה חמורה אבל כאן אפילו בשעה שחלס בחוץ יכול ליתן ס"ח בפניס לכן לא נקרא הורדס מקדושה אפילו לפי שסס ועוד שאין לך לב ב"ד מחנה עליהן יותר מזס. לכן נ"ל דפשוט הוא שמותר. דברי הד"ס :

כתוב
31
רפ"ג

תשובה שלום להאלוף תלמידו הרב המופלא מוה' ישראל גר"ו אב"ד דק"ק פלאטא :

קפר אשר שאל במרתק שפתחו הוא על שטח הארץ והמזוזות והמשקוף וגם הדלת סכל שוכבים על שטח הארץ כנהוג בקלח מרתפים שנתוך סחדר אם הוא חייב במזוזת : ידע שדלת כזה אין בו שייכות מזוזת והמזוזות בלופן זה אינס נקראים מזוזות ובתורה כתיב על מזוזות. ורואה שלי אני אומר מדברי רש"י במנחות ל"ד ע"א לול פתוח כו' וע"ש ברש"י ולכאורה יפלא מי סכריחו לרש"י שצני עליה צנו למעלס וגם צני סצית צנו למטה והלא די בלחמו שאלח מהס צנס ושני פתחים הס אחד פתח סלרובס ואחד פתח הצנין ח"י שהלרובס אפילו יש לה סביב מזוזות ומשקוף לא מקרי מזוזות ואין בו שייכות מזוזת. ועוד ראים מקידושין כ"ב ע"ב מה מזוזת מעומד חף דלת מעומד ולא תימא שלא צל למעט אלא מזוזת שהיא עקורה לגמרי דח"כ ה"ל למימר מה מזוזת במחובר ומדקלמר מה מזוזת מעומד ופירש"י דבלח"ה לא מקרי מזוזת ש"מ דלא שייך מזוזת בשוכבת וכן לשון הרמב"ם ס"ג מהלכות עבדים הל' י"ט מה מזוזת כשהיא עומדת. כנלע"ד ולרוב סקרדה חקלר. דברי הד"ס :

תשובה להגאון מוה' ישעי' סברעסלי :

קפה מה שהגיה בתוספתא מסכת ערלה חילן העולה בין מן הגזע בין מן השרשים פטור. והיה קשה לו דדברי ר"י כלפי לייח דודאי מן השרשים יותר ראוי להתחייב. ועפ"ז הגיה מעלתו הגוססחא בתוספתא כמו שהוא בב"מ דף קי"ט חילן היולא מן הגזע ומן השרשים חייב דברי ר"מ ר"י אומר מן הגזע פטור ומן השרשים חייב. ועפ"ן התפלח הפלח ופלח על הכ"מ פ"י מהלכות מ"ש ונ"ר : הגה ארזבי לא כן אנכי עמדי ולא היתס תמיהת הכ"מ על הרמב"ם על שפסק להחמיר מן השרשים יותר מן הגזע שהוא נגד התוספתא דודאי גם הכ"מ ראה הנוסחא בב"מ שמן השרשים חמור וזה ודאי ס"ס בתוספתא אלא דלכתי חף אם נהפך הנוסחא בתוספתא בדברי ר"י כמו שהוא בגמרא אכתי קשה כיון דר"מ שנוי בלשון ת"ק סחס ור"י שנוי בלשון יחיד ר"י אומר כו' ח"כ אין הלכה כר"י דאף דלפי כללי הש"ס הלכה כר"י עד ר"מ אבל לא במקום ששנוי ר"מ בלשון סחס. ובזה לא העלה ארזכה ממסכת ב"מ דאף דשס הובא בריתא שמיים דברי ר"מ מ"מ מאן יימר דלאו בריתא אחריתא היא ובברייתא זו שבתוספתא סחס כר"מ ואס מרלה לומר לו יהי כן מ"מ כיון שהביא הגמרא בריתא ששנוי דברי ר"מ ולא הביא בריתא זו שבתוספתא ש"מ שזו שבתוספתא אינה עיקרית. זה אינו דבגמרא הלך להביא ר"מ ור"י מסורשים קשוס דקאי אדלעיל דקלמר ותניא נמי גבי ערלה כה"ג ובפרט לפי הנוסחא ואזדו לסעמיהו ולעולם ששני בריתות נינהו וכיון דר"מ שטי כאן בלשון ת"ק הוי ליה להרמב"ם למפסק כמותו ועל זה קלמר הכ"מ שבנוסחת הרמב"ם היה שנוי בריתא מן השרשים חייב ומן הגזע פטור וכונתו דדברי ר"י שטיים בלשון ת"ק ובסיפא מסיים ר"מ אומר בין מן השרשים ובין מן הגזע חייב. זה הנלע"ד טונת הכ"מ ולא העלים עין מנוסחא דב"מ כלל :

זולת זה ראיתי גודל עולס בקיאותו וסקידתו והגהתו ותקונו בכל דבר

סימן מז

ברוצים לשנות מקום הארון הקודש

כיו אדר שני תשי"ט.

מע"כ ידידי הנכבד מאד הרב הגאון מוהר"ר שמעון לאנגער שליט"א.

הנה בדבר שרוצים לבנות את ארון הקדש בתוך הכותל באופן שכותל המזרח יהיה שוה ונמצא שמקום הארון שהיה עומד שם עד עתה ישאר חלק מבית הכנסת, שפיר כתב כתר"ה דאף מקום הארון הוא רק בקדושת ביהכ"נ וממילא אין בהמקום שום הורדה מקדושה בזה שיסירו משם הארון. ואף שמקום ביהכ"נ יש בו קדושה דביהכ"נ כמפורש במגילה דף כ"ו בתילא דבי כנישתא ואיפסק כן בסימן קנ"א סעיף י', ואף בבתי כנסיות שמכסין ברצפה של קרשים נמי אסור אף המקום דלא מצינו חלוק בזה וא"כ במקום ארון הי"ל להיות בקדושת ארון. מ"מ הא מפורש בכורסיא שהוא כסא שמניחין עליו הס"ת להרמב"ם פ"י מס"ת הי"ד ולהש"ע סימן קנ"ד סעיף ג' שרק משום שלפעמים נותנין עליו הס"ת בלא מטפחת הוא תשמיש קדושה ובל"ז היה לו רק קדושה דביהכ"נ. ואף בארון גופיה איתא בק"נ פ' בני העיר סימן ב' דלדין דמלבישין הס"ת במטפחת ומעיל הוי הארון תשמיש דתשמיש וכן משמע מכ"מ שם שלא חילק בין כסא לארון. ואף להגר"א יו"ד סימן רפ"ב ס"ק כ"ח דדייק מלשון הש"ע סעיף י"ב שכתב והארון המגדל שמניחים בו ס"ת אע"פ שאין מניחין בו ס"ת כשהוא לבדו אלא כשהוא בתיק. דבתוכו לעולם הוא תשמיש קדושה אף כי אין מניחין בתוכו לעולם בלא תיק ומטפחת ואפ"ה אמרינן דתשמיש הוא ורק אכסא שמניחין עליו צריך לזה שלפעמים מניחין עליו בלא מטפחת ולכן בכסא לא אמר הש"ע האע"פ עיי"ש. מ"מ ודאי גם לדידיה אין מקום הארון תשמיש קדושה אלא תשמיש דתשמיש דהארון הוא רק תשמיש קדושה אף שחמור לענין שאף שלעולם אין מניחין בלא תיק הוא תשמיש קדושה משום דבתוכו הוא אבל מ"מ רק תשמיש קדושה הוא ולא קדושה עצמה וכמפורש בהגר"א. וא"כ הוי הקרקע שעומד עליה הארון תשמיש דתשמיש שאין עליו אלא קדושת ביהכ"נ דעל הקרקע הוא ליכא מעלה דבתוכו. (ועיין בפמ"ג אר"ח במשבצות זהב סוף סימן קנ"ג שסובר ג"כ כהגר"א שכתב ומיהו ארון ותיבה שס"ת מונח בו אע"פ שמונח במטפחת ההו ארון ותיבה תשמיש קדושה ומה שצ"ח להוכיח מיו"ד רפ"ב סעיף י"ב ניתא

דהוא כהוכחת הגר"א מזה שכו' אע"פ שאין מניחים בו ס"ת כשהוא לבדו אלא בתיק ובכסא שמניחין עליו לא אמר האע"פ אבל מה שצ"ח גם להרמב"ם ליכא ראייה דהוא כתב רק אע"פ שהספר בתוך התיק ולא כתב שאין מניחים אלא כשהוא בתיק משמע יותר שכוונתו שאף שברוב הפעמים מניחין כשהספר בתוך התיק מ"מ לפעמים אירע שמניחין גם בלא התיק וכדמשמע שכן מפרש הכ"מ ועיין בב"ח סאף על הטור שכתב כלשון הש"ע שאין מניחין כשהוא לבדו אלא כשהוא בתיק נמי מפרש שהוא רק ברוב הפעמים דסובר כהק"נ אבל בסור הש"ע דאי הוא דחוק בלשון אלא כשהוא בתיק לפרש שהוא רק על הרוב וגם מדלא כתבו האע"פ גם בכסא ולכן סתבר שסברי כהגר"א הפמ"ג אבל לשון הרמב"ם יותר משמע לפרש כהב"ח והכ"מ דהוא כהק"נ שגם הארון גופיה הוא רק משום שלפעמים מניחין גם כשהס"ת הוא לבדו בלא התיק וצ"ע מה שצ"ח הפמ"ג להרמב"ם).

וצריך לומר דמה שקדוש הקרקע דעמד עליו ביהכ"נ הוא משום דפחות מקדושת ביהכ"נ ליכא בדבר שמשמשין לביהכ"נ ולכן אף שהוא תשמיש דתשמיש הוא בקדושת ביהכ"נ. ורק בתשמישי קדושה אין בה קדושה היתירה אלא כשהוא תשמיש הראשון. וניחא לפ"ז מש"כ הרמ"א באר"ח סימן קנ"ד סעיף ר' שהפרכות שאנו תולין בפני הארון אין לו קדושת ארון רק קדושת ביהכ"נ. והטעם כתב המג"א ס"ק י"ג דלעולם אין נותנין עליו הס"ת בלי מטפחת. שלכאורה אי"כ גם קדושת ביהכ"נ אין להיות לו דאינו שייך להבנין דביהכ"נ. ומשמע שהמ"ב עמד בזה שכתב בסק"ל ואף שהוא רק תשמיש דתשמיש. כוננתו להקשות דלכן אין עליו מצד קדושת הארון ומצד ביהכ"נ הא אינו שייך לבנין כהבימה שהיה עליו קדושת ביהכ"נ ומ"ש מתשמיש דתשמיש דתפילין שכיון דאין עליו תשמיש קדושה מצד התפילין אין בו קדושה כלל כדמסיק מהפמ"ג אבל לפ"ז ניחא דקדושת ביהכ"נ שהיא קדושה הפחותה איכא על כל דבר שמשמשין בו לעניני קדושה בביהכ"נ ולכן כיון שאף שהוא תשמיש דתשמיש הוא עכ"פ תשמיש לדבר קדושה הנמצא בביהכ"נ הויא עליו בהכרח לכה"פ קדושה הפחותה דקדושת ביהכ"נ ועיין בהג"א פ' בני העיר סימן ג' ובר"ן שם בשם הירושלמי דכל כלי ביהכ"נ אף הספסלים יש להם קדושת ביהכ"נ אף שאין משמשין לשום דבר קדושה. אך אולי איירי במתובר להבנין. ובקצ"ע פ"י שהוא הספסל שלפני הארון עיי"ש הטעם הוא משום שעושין בו תשמיש לעלות ולהוריד להוציא

הלכות בית הכנסת סימן קנד

מב באר הגולה

ה סס עמ"ו ו סס

מכסה שעל הקרשים לא מיקרי תשמיש דהוי תשמיש דתשמיש וכל כיוצא בזה. הגה י"א דלא מקרי ארון (ה) הקודש אלא אם הוא כמין ארגו שאינו עשוי רק לכבוד התורה * אצל ארון (טז) הבנוי (ו) [ג] בחומה שנעשה לשמירה לא מקרי תשמישי קדושה וכל שכן אם הספרים (יז) מתקלקלים בו (יח) דמות ליתלן משם (מרדכי והגהות אשר"י פרק גני העיר). אסור לנכס (יט) מטפחת של ס"ת (כ) צמי רגלים מפני הכבוד (רבי ירוחם ג"ב ח"ו) ר"ן מרדכי פ"ק דמ"ק : ד (ו) [ג] המטפחות ס"ת שבלו יכולים לעשות מהם תכריכין (כא) למת מצוה וזו היא גניזתן : ה (כב) ס"ת שבלה מניחין אותו (כג) בכלי חרס (ח) [ד] (כד) * וגונזין אותו בקבר ת"ח אפי' אינו אלא (כה) שונה הלכות ולא שימש ת"ח : ו 'אין עושין (כו) מתיבה כסא לס"ת אבל מותר לעשות מתיבה גדולה קטנה וכן מותר לעשות מכסא גדול כסא קטן אבל אסור לעשות ממנו שרפרף (פ"י כסא קטן) לכסא וכן מותר לעשות מוילון גדול וילון קטן או לעשות ממנו כיס לס"ת אבל לעשות ממנו (כז) כיס לחומש (כח) אסור : הגה (י) [ה] ופרוכת שאנחנו תולין לפני הארון (כט) אין לו קדושת ארון (ל) רק קדושת (ט) לחומש וכן הכלונסות שבו תולין הפרוכת ומ"מ אסור לעשות מהם העלים שמסמנים בו הקריאה לחובת היום צה"י וכן הכלונסות שבו תולין הפרוכת ומ"מ אסור לעשות מהם העלים שמסמנים בו הקריאה לחובת היום

באר היטב

גמרא: (ה) הקודש. הג"ה (* זו ז"ל בסעיף ג': (ו) בחומה. וה"ה הבנוי כותל של עץ דהוי כחדר בעלמא. מ"א: (ו) מטפחות. אסור לעשות מטפחת משעטנו והפרוכת מותר. עש"ת ז"ש: (ח) וגונזין. ואסור לשורפן. וה"ה ספרים וכל תשמישי קדושה ז"ש מ"א עיין בחשונת כנסת יחזקאל סי' ל"ו: (ט) לחומש. וכ"ש שאסור לברוך מפה של ס"ת בספר הפטרות. ומפה שפורסין על השלחן אסור לפרוס על העמוד שלפני החזן. מהרי"ל: (י) ופרוכת. ממיר אפילו לעשות ממנו מפה על העמוד וכן משמע בשו"ת ז"ח] ומותר לחתוך טסים כסף ישנים שלמים ושצורים שאין משתמשים בהם צה"י כדי לעשות פמוט להדליק צנצנת ויו"ט חות יאר סי' קע"א" וצו"ת ז"ח סי' י"ז מתיר לעשות מפרוכת מפה על העמוד

שערי תשובה

כנסת הגדולה ע"ש: * [ג] בחומה. ענה"ע וכתב במח"ב זשם זרע אמת שאם צנו סמוך לו שני עמודים אחד לצפון ואחד לדרום יכול להשתמש מה שירצה ע"ש: * [ג] מטפחות ס"ת כו'. עיין אצל אברהם ונחשונת הרשב"ש כתב שאין יכולים ליחס לעניים ע"ש: * [ד] וגונזין. ענה"ע ועיין שו"ת צאר שבע סימן מ"ג שאוסר לשרוף כתב הקודש אעפ"י שצלו וגמחקו ע"ש: * [ה] ופרוכת. ענה"ע וכתב במח"ב זשם זרע אמת שאין

ומותר לעשות מפרוכת מכסה שעל השלחן. [ובספר אליהו רבה ומותר לחתוך טסים כסף ישנים שלמים ושצורים שאין משתמשים בהם צה"י כדי לעשות פמוט להדליק צנצנת ויו"ט חות יאר סי' קע"א" וצו"ת ז"ח סי' י"ז מתיר לעשות מפרוכת מפה על העמוד

ביאור הלכה

* אבל ארון הבנוי בחומה הנעשה לשמירה וכו'. הנה דין זה נובע מדברי האור זרוע והוצא במרדכי ובהג"א וע"ש באור זרוע שמפרש הסוגיא מ"ד הני לאו לכבוד עבדן לנטורי בעלמא עבדן קמ"ל דר"ל דלכבוד עבדן ומה הוליא דכל היכי דלשמירה עבדן לא הוי תשמישי קדושה וע"ש באור זרוע דכתב בעלמא דנוכל לפרש הסוגיא בהיפך דהיינו דס"ד כיון דלנטורי עבדן כאלנדווא דמ"א [ו] ה"א גירסת הרי"ף והרא"ש] קמ"ל דלא דמי לאלנדווא ולפ"ז אפילו אם הוא עשוי לשמירה יש עליו שם תשמישי קדושה מ"מ הוא מלמד לבסוף שיותר טוב שנפרש כפירוש הראשון אמנם מלאחי במאירי וכן ברבינו ירוחם שמוכח מהם שסוברים כפירוש השני דאפילו כשנעשה לשמירה הוא בכלל תשמישי קדושה ולפ"ז אפשר דלדידהו אפילו כשצנני בחומה אותו המקום הוא בכלל תשמיש קדושה ואולי דכיון שהוא רק זית בעלמא חקוק צמח מומת הכותל נחשב לאותו המקום לגבי שאר הכתלים והוי כאלנדווא בעלמא ואין על זה המקום כ"א קדושת בית הכנסת וצ"ע: * וגונזין אותו בקבר ת"ח. מדכתב השו"ע בס"ד יכולים לעשות ובסעיף זה וגונזין אותו משמע דהוא חובה ולא צרקע אצל לא ראיתי

משנה ברורה

לנו ולכבוד והואיל שהיא עשויה לכבוד הקדושה לכן נחשבת לתשמישי קדושה אף שאינה נוגעת בקדושה עצמה: (טז) הבנוי בחומה. היינו שיש חלל בחומה כמין ארון וה"ה אם נעשה כן כותל של עץ דכל זה הוי כחדר בעלמא כיון שלא נעשה לכבוד רק לשמירה ואם עושין ארון עץ חוץ חלל החומה אותו הארון תשמיש קדושה הוי וכן כששטחים חתיכת בגד צמח החומה שלא יתקלקלו הספרים יש על אותו הבגד שם תשמישי קדושה [פמ"ג] : (יז) מתקלקלים. א"כ לא היה ראוי מעיקרא ולא חלה עליו שם קדושה דלא מקרי תשמיש ידיה אלא מויק ידיה ובאופן זה (י) אפילו עשוי לנוי כיון שהוא מתקלקל אין עליו שם תשמיש קדושה: (יח) דמות ליתלן משם. ר"ל דיטול הס"ת (יא) ומותר לסתור אותו המקום ולא הוי כשאר תשמישי קדושה דאין לקלקלן וכנ"ל בסוף סימן קנ"ב עיין שם: (יט) מטפחת של ס"ת. וה"ה (יב) לכל תשמישי קדושה: (כ) במי רגלים. וה"ה בכל דבר המסריח (יג) כמו מי משרה של פשתן וכיו"ב: ד (כא) למת מצוה. שזרכיו מוטלין על צרכי צבור [מאירי] : ה (כב) ס"ת שבלה. וה"ה נביאים וכחובים כשהם כחובים צעור ובגלילה ובדיו וה"ה (יד) שאר ספרים שצלו שזרכין לגונזין ואסור לשורפן (טו) אע"ג דכוננו שלא יבואו לידי ציון מ"מ דרך השחתה עבד וכתב הרמב"ם במל"ת סימן ס"ה שהמלמד כתבי הקודש עובר בלאו דלא תעשון כן לה' אלהיכם וה"ה בכל תשמישי קדושה יש לזהר צוה [אחרונים] : (כה) שונה הלכות. פי' משניות וברייתות ולא שימש ת"ח בגמרא שהיא הסגרת טעמי המשנה: ו (כו) מתיבה כסא. תיבה הוא ארון הקודש ואף דכסא הוא ג"כ תשמישי קדושה כדלעיל ס"ג (טז) אפ"ה אסור דתיבה הס"ת מונח בה תמיד וכסא שהוא השלחן אין נוחנין עליו הס"ת אלא לפעמים והוי הורדת הקדושה: (כז) כיס לחומש. דהוילון משמש לפעמים לס"ת גופא כנ"ל וחומש אפילו אם הוא עשוי בגלילה קדושתו קלה מס"ת: (כח) אסור. וכ"ש (יז) שאסור לברוך מפה של ס"ת על לפעמים וכן כלי כסף ששימין על הס"ת יכולין להניחן לפרוס על העמוד שלפני החזן. ומפות שפורסין על הס"ת יכולין להניחן על העמודים שצדיהכ"י (יח) והטעם צוה דאינו תולה אותן לשם תשמיש ומה לי אם מונחים כאן, או כאן: (כט) אין לו קדושת ארון. דבזמנינו לעולם אין נוחנין עליו ס"ת בלא מטפחת (יט) ומותר לעשות מפרוכת מפה שעל השלחן וצ"ע למה נהגו לפרסו לחופה לחתנים ואפשר דלכך צ"ד מחנה עליהם וכמ"ש ס"ת: (ל) רק קדושת ביהכ"ג. ואף שהוא רק תשמיש דתשמיש מ"מ לא גרע משאר

שער הציון

(* צמנו היה כחוב הג"ה זו בס"א.

(י) פמ"ג: (יא) כן מוכח בא"ו שממנו מקור הדין: (יב) דלא גרע משופר דאמרו צ"ה ל"ג דאין לשרותו צמ"ר מפני הכבוד: (יג) מרדכי צמו"ק: (יד) מ"א וצ"ש: (טו) פמ"ג: (טז) מ"א ולא העתקתי מש"כ לענין ארון הבנוי בחומה דכבר השיגו הא"ר והפמ"ג: (יז) מ"א: (יח) פמ"ג: (יט) מ"א: (כ) גהות ותיקונים: (א) ח"ד בענין מכסה שעל הקרשים עיין טור: (ב) צ"ל פ"ג: (ג) קס"א: [י] * [י] * [י] * [י] * [י] * [י] *

הלכות בית הכנסת סימן קנד

ח מנלה ספ"ד
 ויחשלמי שס
 ויחשלמי שס
 והבילו הראש שס

(לא) שאין (יא) [ו] קדושים כמו הם (פסקי מהרא"י סי' רכ"ה): ז "הבימה (פי' מקום גבוה) כגון בימה שהיו עושים (לב) למלך אין בה קדושת ארון אלא קדושת בהכ"נ: ח * הארון וכל מה שעושים לס"ח (לג) מועיל בו תנאי להשתמש בו שאר תשמיש (לד) אפילו רחול: הגה ונהגו ליהנות בכמה הנאות מדברי קדושה כגון מטפחות של ספרים ושלטן שצבהכ"נ ומעילים של ס"ח וכתבו הטעם משום דכיון שנהגו ק (לה) * ואי אפשר לזוהר לב ז"ד (לו) מתנה עליהם מעיקרא כדי שלא יבאו בני אדם לידי תקלה (לז) ואע"ג דלא התנו

שערי תשובה

יכולים לשנות שלא להניח פרוכת מסיבה שהארון מנהיג עי"ש: * [ו] קדושים. ענה"ט ועין בשו"ת נרקה כחז ש"כ בשם רבינו יהודה פ' הראש"ש נספר חוקת התורה שלו שגאל מי שיהיה לו ס"ח מונח בארון ועשה ארון אחר והוא שם או אם יוכל להשתמש בארון הראשון לשום צד גמרות ופירושים ושאר ספרים וכתב חכם אחד שמוחר וראה מפ"ק דשנת גבי שלא להצניע תרומה אצל ספרים משום פקידא הא לא"ה שרי משום דהאי קודש והאי קודש. ואין זו ראייה דהתם ס"ח במקומה עומדת ובקדושתה קיימה. ועוד דשם קדושה תרומה כקדושה ס"ח אבל הכא שאין הס"ח שם אסור להניח שם גמרות ופירושים שהרי מורידין הארון מקדושתו דלאמרינן גבי מיסתא דרפיט דאסור למעבד מיינה כורסא עכ"ל. ועין ש"ח נ"ב סי' ט' שמחיר להעמיד ס"ח פסולין גאה"ק מזד קדושה הארון אבל אסור

באר היטב

ואוסר לעשות חופה לחתנים ומ"א מקיל מטעם דלכ ז"ד מתנה עליהם. ואין ליתן לכונס עובד כוכבים אלא יכנסם ישראל ולא עם זכרים אחרים. שנה"ג: (יא) קדושים כמו הם. מפות שפורקים על הס"ח יכולים לחלוטן בכוחל צהכ"נ וכן כלי כסף שמשוימים על הס"ח יכולים להניחם על העמודים שצבהכ"נ רדב"ז סי' קע"ד. כתב רש"ל נראה דאין קרוי הורדה מקדושה אם מניחים שאר ספרים בארון אצל ס"ח דהא עדיין קדושתו קיים מדע שהרי אנו מניחים לעולם יריעות פסולים בארון וה"ה חומשים ושאר ספרים אכן ל"ע היכא שהולאו הס"ח ממנו אם יכולין להניח בתוכו שאר ספרים דמאחר דליח ציה ס"ח הוי הורדה מקדושה לפי שעה או לא עכ"ל והב"ח כתב עליו ול"ע פשוט דאסור דאפי' לפי שעה מיקרי הורדה חתקל"ה"ה" איתא דאסור להניח בתוכו יריעות פסולים. וכתב ט"ו שם נר דולק והוי דופן ארון הקודש תשמיש לאותו נר ע"ש. וכתב נראה דלאחר שעשו ארון שני לקציעות נחצטלה הקדושה של הראשון וע"כ מותר לשום בתוכו ספרים. וכתב עוד ולולא דמסתפינא אמינא מילתא חדתא דהא דלאמרינן דאסור לעשות מקדושה חמורה קדושה קלה היינו כ"ו שראוי לקדושה גדולה אבל אם אינה ראויה רק לקלה טפי עדיף שיעשה בה לכל הפחות קדושה קלה ממה שחיה פנויה ותגנו עכ"ל ט"ו. ומ"א כתב על הב"ח אפשר דשרי

ביאור הלכה

נהגין כן [פמ"ג]: * הארון וכל מה שעושים לס"ח. וכ"ש שאר תשמישי קדושה כמו מיק של תפילין וכדומה דמהני צה מנאה: * ואי אפשר לזוהר. משמע מזה דדבר שאפשר לזוהר מהם אין אומרים

משנה ברורה

משאר כלי ציהכ"נ שדינם ציהכ"נ אבל שאר תשמישי דתשמישי שאינם ציהכ"נ כגון של תפילין וכדומה אין צו קדושה כלל [פמ"ג]: (לא) שאינם קדושים. שאין לא לגוי ולא למלבוש רק לסימן בעלמא לתלות היד צהכ"נ גוי א"כ תשמישי קדושה הוה בודאי מותר לעשותו אה"ק יריעות פסולים דהוי הורדה לקדושה ובמ"א כתב דאפשר דשרי להניח בתוכו אפילו לפי שעה צין כשהס"ח מונח בתוכה או לא (כב) ובארון הבנוי בחומה לפי המבואר לעיל צהכ"נ דיש לו רק קדושה צהכ"נ שרי. ועין ט"ו שם פסק קצת על מה שנהגין צה"ר שלאחר שמוציאין כל הס"ח שמים שם נר דולק דהוי דופן ארון הקודש תשמיש לאותו הגר. וקדושת הארון הוא דוקא כשעושין אותו שיהיה קבוע לעולם (כג) ואז אפילו נחישן הארון ועשו אחר אפ"ה אין להשתמש צראשון להורידו מקדושתו אבל אם עושין אותו לזמן עד שירחיב ה' לעשות אה"ק כראוי לאחר שעושה ארון השני נחצטל קדושת ארון הראשון וע"כ מותר לשום בתוכו ספרים [ט"ו ושאר אחרונים]. אסור להשתמש בספר להנחתו כגון להגן בפני החמה או כדי שלא יראה ספר אחר עליו [ח"א] וכשהשתמש וזרחה על הספר שלומד צו (כד) יש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות ללל כיון שאינו עושה להנחתו. לא ישרטט קונטרס על הספר שהקונטרס עדיין אין צו קדושה אבל כשנכר כתוב עליו ד"ת יש להקל אם הוא לצורך. אל יניח קונטרסים (כה) שלא נכתבו צם ד"ת בספר ולא שום דבר ופשיטא לכתוב בספר חשבונותיו דאסור ולא ינסה צו בקולמוס. וצריך למחות בקושרי הספרים שמדבקין בלוחות הספרים כתבי קודש (כו) וידוע שהמאבד כתבי קודש עובר בלאו דלא תעשון כן לה' אלהיכם (כו) ואפילו אם נאמר דזוהר שלא ימחוק שם התיבות וצפרט השמות עכ"פ הוא מורידן מקדושתן והוא איסור גמור: ז (לב) למלך. שהיה קורא בחורה עליו בזמן הקהל (כח) וה"ה צימה שלנו שעומד עליו האוחז הס"ח: ח (לג) מועיל בו תנאי. היינו כשהתנו בתחלת עשייתו שיהא מותר להשתמש בו. ואין חילוק (כט) צין לזמן שהס"ח מונח צו (ל) או אח"כ: (לד) אפילו רחול. ומ"מ לתשמיש מגונה לא מהני תנאה [מ"א לעיל חתקל"ה"ה" איתא דאסור להניח בתוכו ספרים אפשר לזוהר. עין צה"ד דמוכה שם דהוה דוקא ציהכ"נ אבל לא צהכ"נ של יחיד שיש לו ציהכ"נ: (לו) מתנה עליהם מעיקרא. ודוקא צמה שמצורר מנהגא להקל (לא) אבל צמה שאינו מנהגא אין לנו להקל מעצמו דאפשר דלא התנו ע"ו: (לז) ואע"ג דלא התנו. ומסיים צה"ד נדחקתי כדי ליישב קצת מה שאין העולם נוהרין עכ"ל ומשמע שם דראוי לכל אדם כשמנדב דבר לציהכ"נ

שער הציון

(כ) מ"א ופמ"ג: (כא) צ"ח וא"ר בשם שנה"ג וצ"ח מאיר דלא כרש"ל: (כב) מ"א ולפי מה שכתבתי צנה"ל דדין של ארון הבנוי בחומה אינו מוסכם לכו"ע ממילא גם צענין זה אפשר שיש להחמיר: (כג) כ"מ מט"ו וכ"כ צנמן גטריס. ולא העתקתי מה שכתב הע"ו דהיצי דא"א להשתמש צו קדושה ראשונה טוב יותר להורידו לקדושה קלה משיגנו לגמרי דהצבור שור חולק עליו וגם צמ"ג השיב עליו עי"ש: (כד) עיין צמ"א: (כה) א"ר: (כו) ח"א: (כז) עיין צמ"א ופמ"ג: (כח) צו"ד סימן רפ"ב: (כט) ירושלמי: (ל) אחרונים: (לא) א"ר:

הגהות ותיקונים: א) חתקל"ד:

[יא]

